

RAYMOND CARETTE – PIERRE OUELLETTE

Krisztus ma is kopog a monostor kapuján, de vajon milyen álarcot visel?

A vendégek profilja Saint-Benoît-du-Lac apátságában

Napjainkban a lelkigyakorlatok növekvő kínálata közepette a lelki feltöltődésre sokféle lehetőség nyílik. Vannak például személyiségfejlesztő, csendes, tai chi, jóga és meditációs lelkigyakorlatok. A különféle módszerekről számos kézikönyv jelent meg; és még olyan weboldalakat is találunk, mint a „Retreats International” és a „Canadian Retreat Guide”. A vendégeknek többnyire hetekkel előre le kell foglalniuk szobáikat. A monostorok vendégházai nagyon sok, lelkieket kereső embert vonzanak. Hogyan magyarázható rendkívüli vonzerejük? Bernard Descouleurs és Jean Vernet rámutatnak, hogy egy tipikus monostor vendéglőrébe a hívók és a nem hívók egyaránt beletartoznak, mindannyian lelki feltöltődést keresnek.

A motivációk kérdésével foglalkozva Patrick Butters, a *Washington Times* újságírója meséli el, milyen krízishelyzetbe került egy férfi véletlenül éppen annak a monostornak a kapujában, amelyet előzőleg már kétszer is felkeresett. Ugyanez az újságíró beszéli el annak a nőnek a tapasztalatait, aki egy rövid időre ki kívánt szakadni a modern élet állandó körforgásából, és ír arról az onkológus nővéréről is, aki új távlatokba helyezte az életét. Ezek az emberek feltehetően megkönnyebbülten távoztak a monostorból. Kétségtelen, hogy sokan még akkor is időt szakítanak személyes problémáik átgondolá-

A fordítás alapjául szolgáló tanulmány: Today Christ still knocks on monastery doors, but under what disguise? A profile of guests at the Abbaye Saint-Benoît-du-Lac. In *American Benedictine Review*, March 2007, p. 3–24. Dom Raymond Carette a Szent Benedek Apátság vendéglőpátere (Quebec, Canada J0B2M0); Pierre Ouellette bencés oblátus, a kineziológia és rekreológia professzora (University of Moncton, New Brunswick, Canada E1A3E9). A fordítás közlésekor a szakirodalmi utalásokat tartalmazó lábjegyzeteket elhagytam, két magyarázó jellegű lábjegyzetet pedig a főszövegbe helyeztem. (A ford.)

sára, ha az egzisztenciális kérdésekkel történő szembenézés gyakran elbizonytalaníthatja őket. Talán sikerül új szemmel rátekinteniük a családjukra, a munkájukra és az életükre.

Vonatkozó kutatások hiányában fel kell térképeznünk azok szükségleteit, akik lelki feltöltődést keresnek a szerzetesek körében. Sokan vágnak hiteles lelki tapasztalatokra, a vendégfogadónak pedig meg kell felelnie e nagyon is helyénvaló igényeknek. Más szavakkal: Krisztus ma is kopog a monostor kapuján, de vajon milyen álarcot visel? A tanulmány célja, hogy meghatározza, miért érkeznek, mivel foglalkoznak, és milyen tapasztalatokkal távoznak a kanadai Quebec tartománybeli Saint-Benoît-du-Lac Szent Benedek Apátságának vendégei. Elsősorban arra törekszik, hogy a tisztán kvantitatív kutatáson túllépve – amennyire csak lehet – a vendégek észrevételeit is hasznosítsa. Ezek a tanúságtételek jól kiegészíthetik a kvantitatív elemzést, illetve támpontokat adhatnak a további kutatás számára. Másrészt lehetővé teszik, hogy Őt hallgassuk, akit az olykor meggyötört, az élet sebeit hordozó vendég képében fogadunk. Emlékezzünk rá, milyen fontos bencés érték a meghallgatás! Itt a meghallgatás konkrét formáját azok a nyílt és zárt kérdőívkérdések adják, amelyek módszeresebbé teszik a meghallgatás folyamatát. A vendégekre való odafigyelés megköveteli, hogy miközben a vendégszeretet misszióját gyakoroljuk, a közösségi élet lényegét is megőrizzük.

A tanulmány először is röviden bemutatja a Szent Benedek Apátságot, a kutatás helyszínét, majd számot ad a vendégszeretet mibenlétéről és az ennek kapcsán jelentkező legfontosabb kihívásokról. Ismertetjük a figyelem helyreállításának elméletét [*Attention Restoration Theory, ART*], a kutatás során alkalmazott elméleti keretet. Röviden, az ART a helyreállító környezetek [*restorative environments*] azon sajátosságait határozza meg, amelyek lehetővé teszik az egyén testi-lelki megújulását. A helyreállító környezet gondozása bizonyos értelemben a vendégszeretet szinonimája. Végül a tanúságtételek felhasználásával megrajzoljuk a vendégek kvalitatív profilját, amelynek során a leíró statisztikát csak a legszükségesebb mértékben alkalmazzuk. Ez a rész az ART elméletéből kiindulva különösen is a vendégek motivációival, majd a monostorban eltöltött idő folyamán végzett tevékenységekkel és azok hatásaival foglalkozik.

Abbaye Saint-Benoît

A Szent Benedek Apátságot mint a Solesmes-i Kongregáció tagját – amelyhez 29 monostor mintegy 1040 szerzetesnővére és -testvére tartozik – 1912-ben alapították. Quebecben, egy kisváros, Austin közelében, Sherbrooke városától durván 25 mérföldre található. Az Apátság gyönyörű tóparton álló gránitépületéhez egy 450 személy befogadására képes templom, továbbá egy 35 szobás vendégház tartozik. A monostor nemcsak az elvonulni vágyó vendégeket, ha-

nem számos turistát is vonz. A látogatókat és a turistákat nem számolva az apátság évente mintegy 2500 elvonulásra vágyó vendéget fogad. A nyári szezonban számos csoport érkezik bérelt autóbusszal. Ezek a látogatók és vendégek minden életkori és társadalmi osztályt lefednek. Quebec, Ontario, New Brunswick tartományból, illetve az Egyesült Államokból, így Vermontból és New Yorkból jönnek.

A Regula rendelkezéseinek megfelelően a szerzetesek saját kezük munkájából élnek. Az apátság fenntart egy almaborházat és egy gyümölcsöst, továbbá egy sajtgyárat, amely egész Kanadában 15-féle magas minőségű sajtot forgalmaz. A szerzetesek ezenfelül szarvasmarhát tenyésztnek és juharszirup-üzemet vezetnek. Az Ateliers Saint-Grégoire különféle szerzetesi termékeket kínál, vallásos kellekeket és könyveket is beleértve.

A szállásdíj sosem jelent akadályt; a szállásért és ellátásért felajánlott hozzájárulás javasolt mértéke napi 40 (kanadai) dollár. Az emberek hozzájárulása ugyanakkor anyagi lehetőségeik függvénye. Már az sem ritka, hogy egyeseknek pár hetet várniuk kell, mire a vendégház képes fogadni őket.

A vendégek az önkiszolgáló és a szerzetesi ebédlőben is csöndben étkeznek. A vendégház egyszerű, de kényelmes, csappal, ágygal, szekrénnel, egy székkal és asztallal felszerelt szobákból áll. A bencés tradíciónak megfelelően a klauzúras monostorok sosem szerveznek workshopokat és konferenciákat. Ennek megvan az az előnye, hogy a vendégek számos személyre szabott tevékenység között választhatnak, a szabadtéri sétától a személyes vagy közösségi imádságig.

Bencés vendégszeretet

A vendégfogadás századok óta a monasztikus szerzetesek alapvető karizmája és fontos apostoli feladata. A bencések oly nagy jelentőséget tulajdonítanak a vendégszeretnek, hogy joggal kérdezhetné valaki, ez a monostor létének értelme, vagy inkább csak járulékos kötelesség. A helyes választ a korunkbeli vendégházak számára a vendégszeretet alapvető teológiai elveinek és a felmerülő kihívásoknak az áttekintése fogja megadni.

A vendégszeretet forrásai

A vendégszeretnek [*hospitality*] minden túlzás nélkül meglepő latin gyökerei vannak: a *hospes* jelentése házigazda, a *hostis* jelentése ellenség. Henri Nouwen úgy látja, hogy a vendégszeretet egy olyan tér, amelyben megvan a lehetőség a megtérésre, ahol az ellenség baráttá változik: „Hogy az ellenségeskedés [*hostility*] vendégszeretetté [*hospitality*] váljék, hogy az idegen *hostis* helyett *hospes*, ellenség helyett barát legyen, állandóan törekednünk kell annak a szabad

térnek a létrehozására, ahol ennek az átalakulásnak [*conversion*] helye van.”

Szent Benedek Regulája évszázadok óta a monasztikus élet par excellence szabályzata. A vendégszeretetről alkotott elképzelésének a kialakításakor sokat kölcsönzött a *Regula Magistriből*. Ez nem jelenti azt, hogy azzal minden ponton egyetértett. Amíg Benedek például szilárdan meg volt győződve arról, hogy a vendégek ne dolgozzanak, addig a Magiszternél két nap elteltével minden vendégnek dolgoznia vagy távoznia kellett (RM 78,3–5). Sőt, a Magiszter ösztönösen bizalmatlan a vendégekkel szemben, annyira, hogy számos eszközt alkalmaz a lopások és a vandalizmus megelőzése érdekében (RM 79,1–6).

Benedek másik viszonyítási pontja a sivatagi atyák lelkisége volt, különösen is a *Historia monachorum in Aegypto*. A vendégfogadás rituáléja például ebből a történeti forrásból származik. Sőt mi több, a sivatagi atyák emlékezetes mondása szerint: „Egy testvér egyszer meglátogatott egy remetét. Távozásakor így szólt: »Bocsáss meg, atyám, hogy miattam meg kellett szegned szabályzatodat!« A remete viszont így válaszolt: »Az én szabályzatom az, hogy »felfrissülve és békével küldjelek vissza«.”

Vendégszeretet a Regulában

A vendégfogadás ezeréves gyakorlata a vendégszeretetnek a bencés regula (RB) 53. fejezete alapján kifejlesztett autentikus teológiáján alapul. Alapelve a következő: „Minden érkező vendéget úgy fogadjanak, mint magát Krisztust, mert ő maga mondja majd egykor: »Idegen voltam, és befogadtatok engem.« (Mt 25,35) Mindenkinek adják meg a megfelelő tiszteletet, de elsősorban a hitben testvéreinknek és a zárándokoknak.” (RB 53,1–2)

Röviden szólva, a vendéget az egész közösség fogadja egy jól körülhatárolt rituálé keretében, amely magában foglalja a közös imádságot, a békecsókot, az alázatos köszöntést, a leborulást, a kéz- és lábmosást és a felolvasást a Szentírásból. A liturgikus naptár szerinti kötelezettségektől függően az apát még böjtjét is mellőzheti, hogy a vendéggel étkezzen (RB 53,3–15). Ma már a vendégpáter nem vezeti a monostorba érkezőt egyenesen az imádságra. Ugyanakkor még a nem keresztények is számítanak rá, hogy a szerzetesek intenzív imaéletet élnek.

Természetesen a vendégszeretetnek ez a teológiája fokozatosan néhány explicit szerzetesi eljárasmóddal gazdagodott. Az apát például szerzeteseket jelöl ki egy önálló konyha és vendégház felügyeletére (RB 53,16–20.21–22). Mivel a kontemplatív élet békés környezetet igényel, a pasztorális feladatokkal megbízottakon kívül a szerzetesek nem elegendhetnek beszédbe a vendégekkel (RB 53,23–24).

A Regula 53. fejezetének első fele (RB 53,1–15) a vendégszeretet elegáns összefoglalását adja, a második (RB 53,16–24) viszont a vendég elszállásolásának rendezetlen szabályzata. Benedeket előbb

fóként a vendégszeretet ideálja mozgatta, amelyről a korai monasztikus irodalomban olvasott. Élete végéhez közeledve viszont felismerte, hogy változtatásokat kell eszközölnie a vendégfogadás lelkiségét illető célkitűzésein. Erről árulkodhat a két szövegrész közötti összhang hiánya. Egyszóval a vendégszeretetről szóló fejezet két részre oszlik, egy a vendégre koncentrálnak teológiai és egy a közösségre fókuszáló szervezeti-dologi szakaszra. A vendégfogadás gyakorlatában a kihívás abban áll, hogy megtaláljuk az egyensúlyt a teológiai elveknek történő megfelelés és aközött, hogy megóvjuk a monasztikus életet a külvilág inváziójától.

RB 53 mint a teljes Regula foglalata

Nem alaptalan az a feltételezés, hogy az 53. fejezet a teljes Regula összegzését adja. Csakugyan, más fejezetekben is találunk direkt utalásokat a vendégszeretetre. A jó cselekedetek eszközeiről szóló fejezet arra buzdít, hogy „segítsd a szegényeket, ... vigasztald a szenvedőket, ... semmit elébe ne tégy Krisztus szeretetének” (RB 4,14.19.21). Az 53. fejezet világosan kapcsolódik a házgondnok jellemzéséhez: „a lehető legnagyobb gondja legyen a betegekre, gyermekekre, vendégekre és szegényekre” (RB 31,9). Egy másik fejezet így fordul a testvérekhez: „A betegekről kell mindenekelőtt és mindenekelőtt gondoskodni, és valóban mint Krisztusnak, úgy szolgáljanak nekik. Hisz ő maga mondta: »Beteg voltam, és meglátogattatok engem.« És: »Amit egynek ezen legkisebbek közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek.«” (RB 36,1-3; Mt 25,36.40) Ha az RB 53,1-et olvassuk, a kapcsolat tagadhatatlan: „Minden érkező vendéget úgy fogadjanak, mint magát Krisztust...” Krisztus az apát által is megnyilvánul a monostorban: „Hisszük ugyanis, hogy Krisztus helyettese a monostorban...” (RB 2,2) A szerzetesi fogadalm rítusában pedig az aspiráns szerzetes azt kéri, hogy – akárcsak a vendégeket – őt is fogadják be Isten házába: „...kezdje meg maga a novícius ezt a verset: »Fogadj el engem, Uram, szent igéd szerint...« (Zsolt 118,116).” (RB 58,21)

A vendégpáter sosem saját házába, hanem Isten házába fogadja be a vendéget: „Mint a *domus Dei* szerzetes gondozói, mi csupán továbbadjuk azt a vendégszeretetet, amelyben az Úr már részesített minket.” Sokféleképpen vagyunk Isten vendégei. Így az az állandó kötelességünk, hogy az idegeneket úgy fogadjuk, mint Krisztust, aki már befogadott bennünket, és mindig helyet ad nekünk otthonában.

A vendégfogadás kihívásai

Milyen problémákat vet fel ma a vendégfogadás? Van-e még jelentősége Benedek szemléletének? Nem kérdőjeleződtek-e már meg az általa felvetett spirituális értékek és veszélyforrások? A nagyszámú látogató csakugyan megzavarhatja a monasztikus életet. A vendégek

igényeinek tanulmányozása viszont új perspektívát nyithat a vendégszeretet előtt. A vendégfogadást a szerzetes és a vendég szempontjából is vizsgálhatjuk. Képes-e a monostorba érkezők motivációinak, gyakorlatainak és ezek hatásának vizsgálata arra, hogy lehetőséget teremtsen a vendégszeretet erényének újrafelfedezésére és paramétereinek újbóli meghatározására?

André Borias felhívja figyelmünket a néhai egyházdoktorra, aki hatással volt a benedeki vendégszeretetre. Ágoston egyrészt felismeri Krisztust minden vendégben, másrészt felismeri annak fontosságát is, hogy mindenkit közösen fogadjanak; sosem a szerzetes az, aki egymagában fogadja a vendégeket, hanem a teljes szerzetesközösség. A vendégfogadás és a monasztikus élet házasságát mindazonáltal nehéznek tartotta. Egyházi hírneve miatt szüntelenül mindenfelől vendégek áradata látogatott hozzá. Éppen ezért alapított egy papi monostort, amely elsősorban a vendégfogadásért volt felelős. Aquinata Böckmann ír arról, hogy miért kell a monostoroknak a világ felé való nyitottság és az elkülönültség lelkületét egyaránt megőrizniük. Ő elsősorban azokat a fontos irányultságokat határozza meg, amelyek mentén a monasztikus közösség a világ felé fordul, hogy „...befogadja, találkozzon és együtt legyen vele, építse és elvezesse az imádsághoz...”

Denis Huerre, a Subiacói Kongregáció prézese a szerzetesekhez írt levelében arra az alapvető hozzáállásra reflektál, amely szükséges a helyes szerzetesi vendégszeretet ápolásához. Kérlelhetetlenül rámutat arra a számos, monostoronként változó tényezőre, amely a vendégfogadás helyes lelkületét akadályozza: „...fussuk át a monostorok térbeli, földrajzi és történelmi helyzetéből eredő hátrányok listáját! Ha a monostor városban található, olcsó családi szállodává válhat. Ha turistaövezetben, vagy maga is történelmi értékekkel rendelkezik, akkor féltő, hogy elárasztják a turisták. Ha a zenéről vagy az oktatásról nevezetes, sosem lesz híján az élőködőknek. Ha közel fekszik a fő közlekedési útvonalakhoz, élvezni fogja úton lévő barátaink, a csavargók és hobók hóbortjait. Ha viszont a vadon közepén található, akkor sem kell sok idő hozzá, hogy új utak és hidak épüljenek irányában. Hová költözzünk tehát ezután?”

Mindezek ellenére Denis Huerre hisz abban, hogy a vendégszeretet nagyban hozzájárul minden szerzetes növekedéséhez, különösen is megtéréséhez. Közread egy történetet egy monostorban tett látogatásáról. A szerzetesek liturgiájuk végén közbenjáró imádsággal kérték az Urat, hogy ne feledkezzen meg a keresztény közösség megannyi szükségletéről. Ekkor megszólalt az egyik vendég: „Ne felejtsetek el megkérni vendégeiteket, hogy imádkozzanak értetek!” Ebben a megjegyzésben ismerte fel Huerre a szerzetesi fogadalom, a szerzetes megtérése és a vendégek imájának szükségessége közötti jelentős kapcsolatot: „Annak a férfinak igaza volt. Nyilvános szerzetesi fogadalmunk által megtérésünk az egész keresztény egyház számára fontosságot nyert, ezért a vendégek imája ezt éppen olyan értékes módon táplálja, mint a sajátunk.”

Visszatérve, a bencés vendégszeretet mindenekelőtt az evangéliumi rendelkezésnek (Mt 25,35) megfelelő teljesítése: a szerzetesközösségnek nagyfokú vendégszeretettel kell fordulnia mindenki, elsősorban a társadalom leginkább kirekesztett tagjai felé! Nem fogadhatunk mindenkit azonos módon anélkül, hogy valaha is számot vetnénk a szükségletek sajátosságaival. Mindazonáltal a monostor nem felelhet meg minden elvárásnak. Például, ha egy pszichológus kliensének egy lelkigyakorlatot javasol, az nem mindig helyénvaló, különösen a mentális egészség súlyos problémái esetében. Hasonlóképpen, a monostor vendégháza nem versenyezhet a szállodaláncok kínálta szolgáltatásokkal. A Regula által a vendégeknek fenntartott ház ma talán inkább a spanyolországi Compostella zarándokszállásaival mutat rokonságot. Kétségtelen, hogy a vendégfogadás hagyományai az egyes történelmi korszakok kulturális szokásainak megfelelően változnak. Ugyanakkor a bencés vendégszeretet szellemisége mégis mindig inspirálóan hat azokra is, akik a monostorokon kívül élnek. A világszerte ismert lelki író, Henri Nouwen a vendégszeretet sajátos alkalmazását mutatja be a nevelés, a klinikai pszichológia, a tervezés és a liturgia területén.

A figyelem helyreállításának elmélete

A környezetpszichológiában számos tanulmány foglalkozik a helyreállító környezetek [*restorative environments*] jótékony hatásaival. Ezek mindenekelőtt a figyelem helyreállításának elméletéből [*Attention Restoration Theory, ART*] következő fogalmi kereteken alapulnak. Bár a monostorok a világon mindenhol helyreállító sajátosságokkal rendelkeznek, még egyetlen kutatás sem irányult rájuk. Steven Kaplan és Rachel Kaplan elgondolása szerint az ART feltételezi, hogy a hosszadalmas mentális erőfeszítés mentális fáradtság-hoz, az „irányított figyelem lanyhulásához” vezet. Még az érdekes munkából is fakadhat mentális fáradtság, ha az szünetek nélkül sokáig elhúzódik. Ezzel az esettel találkozunk például a szemeszter végén az egyetemi oktatók körében. Mivel sokáig túrik a jelentős kutatásokhoz szükséges intenzív munka ártalmas hatásait, ezért türelmetlenné, ingerlékenyökké, szórakozottakká és használhatatlanokká válnak. Az elmélet kiindulópontjaként William James különbséget tesz az irányított és az akaratlan figyelem fogalma között. Amíg az irányított figyelem számottevő erőfeszítést igényel és hamar fáradtsághoz vezet, addig az akaratlan figyelemhez csak kevésbé vagy egyáltalán nem szükséges erőfeszítés és fókuszálás, és többnyire érdekes vagy vonzó tárgyakra összpontosul. Az irányított figyelem okozta fáradtság ellenszere a helyreállító környezet, amely négy sajátossággal rendelkezik: 1. távollét, 2. tágasság, 3. varázs és 4. kompatibilitás.

A feszültséggel teli miliőtől eltérő környezetben a „távollét” egyfajta szemléletváltás értelmében felmenti a mentális tevékenységet az irányított figyelem terhe alól, amit az egyén a felszabadulás

mély élményeként élhet meg. Az új környezet szemléletében és fizikailag is különbözik attól, ahol az egyén általában dolgozik. A „tágasság” gazdag és átgondolt környezetet takar, amely kapcsolódik a nagyvilághoz, de a mérete nem feltétlenül meghatározó. Akár egy kert is elengedőnek bizonyulhat. A hely „varázsa” felkelti a spontán figyelmet, serkenti az érdeklődést és a megújulást. A hely varázsa eleinte alig követel mentális erőfeszítést. Ezenfelül bizonyos helyreállító környezetekben a hely varázsa reflektáltsághoz vezet [*soft fascination*]. A ránk mélyebb benyomást gyakorló környezetek varázsa viszont megnehezíti a reflexiót [*hard fascination*]. Paul Heintzman megjegyzi, hogy a békés környezetek varázsa [*soft fascination*] – mint a spiritualitás szintjének újrafelfedezése – a lelki jól-lét és megszentelődés forrása. Végül a „kompatibilitás” egész egyszerűen olyan környezetre utal, amely elősegíti a személyes törekvések vagy célok aktualizálását.

A monostorok megfelelnek a „távollét” szempontjának, amennyiben elégséges távolságra esnek a mindennapok tipikus környezetétől. A századok során sokan találtak menedéket a monostorokban, ahol testileg-lelkileg-szellemileg megújulhattak. „Tágas” környezetek, hiszen minden részletükben átgondoltak, és egy külön világot képeznek. A szerzetesek hagyományosan fekete ruhát viselnek, és a liturgia során gregoriánt énekelnek. A vendégek csendben étkeznek. Az épületek tiszteletet keltenek. A hely „varázsa” fogékonnyá tesz az elmélkedésre, az imádságra és a meditációra. A „kompatibilitás” végül megköveteli, hogy a szándékok és célkitűzések összhangban legyenek a környezet karakterével és sajátosságával. A szerzetesi vendégházakat felkereső emberek idővel megérzik, hogy a csend egyre inkább segíti őket az elmélkedésben és az imádságban. Még az első alkalommal érkezők is bizonyosan hallottak már a szerzetesi liturgia szépségéről, és arról, hogy ha szeretnének, részt is vehetnek rajta.

A Saint-Benoît-du-Lac vendégeinek profilja

Visszatérve, ennek a tanulmánynak az a célja, hogy meghatározza egy bencés monostor vendégeinek profilját. A tapasztalt vendégpáterek bizonyosan tanúsíthatják a monostorban töltött idő fizikális és spirituális pozitív hatásait. A jelenségről ugyanakkor néhány empirikus felmérés is készült. Mi készítenek arra embereket, hogy évről-évre visszatérjenek? Az okok kizárólag spirituálisak? Mivel töltik az idejüket? Személyes imával? Közös imádsággal? Olvasással? Milyen eredménye van mindennek? Relaxáció? Béke? Mennyire tartós? A tanulmány ezeket a kérdéseket igyekszik megválaszolni.

Hogy a monostor békéjét megőrizzük, az adatfelvétel idejét 2003 nyarára korlátoztuk. A vendégházat gondozó szerzetes távozása napján minden vendég ajtaja alatt becsúsztatott egy borítékot, amely a kérdőívet és egy, a kutatás célját kifejtő levelet tartalmazott. A

kérdőív tervezetét közel száz vendég spontán, a kutatás idejét megelőzően írt visszajelzése, illetve az ART-szerkezet alapján készítettük. A kérdések relevanciáját a vendégpáter ellenőrizte. Miután a kérdőív terve elkészült, azt a monostor tíz vendégén előteszteltük. A végső kérdéssor a személyes adatokra, motivációkra, az időtöltésre és a lelki gyakorlat hatásaira vonatkozóan 9 oldalon 43 kérdést tartalmaz.

A mintába 521 férfi került be. Átlagos életkoruk 49 év volt; 46%-uk élt házasságban, illetve élettársi kapcsolatban; 8%-uk volt pap; 76%-uk befejezett felsőfokú végzettséggel rendelkezett; 68%-uk jónak vagy nagyon jónak ítélte egészségi állapotát. A többség (60%) egyedül érkezett a monostorba. A vendégházban átlagosan három napot töltöttek. A visszatérő vendégek aránya mintegy 67%. Többségük éves nettó jövedelme nem érte el a 49 999 kanadai dollárt (67%), mintegy 19%-uk rendelkezett 50 000 és 74 999 közötti USD-dollár keresettel. Szinte mindenki a kérdőív francia változatát választotta (95%).

Számos vendég személyes gondokkal érkezett. Annak a tizennégy problémának a listáját, amellyel a vendégek a megelőző hónapokban találkozhattak, a „túl sok tennivaló” (33%) vezette. Ezt a „kiegész és munkahelyi kimerültség” (28%) és „a világ helyzete” iránt érzett aggodalom (21%) követte. A legkevésbé a „nehézségek a gyerekekkel” (8%) és az „alkohol- vagy drogfüggőség” (9%) jelentett gondot a vendégeknek. A vendégek általános lelkiállapotát kilenc állítással teszteltük. Leginkább a „képes voltam arra koncentrálni, amit csinálok” (38%) és „az élet érdekes és kihívásokkal teli” (40%) megállapításokkal értettek egyet. Másrészt két negatív tartalmú kijelentéssel azonosultak a legkevésbé, nevezetesen „a feladatok befejezésének nehézségével” (26%), illetve azzal, hogy „nem tudom, mi az, ami számomra igazán fontos” (23%).

A kérdőív végén arra biztattuk a vendégeket, hogy osszák meg velünk a vendégházban töltött idővel kapcsolatos észrevételeiket: „Szívesen fogadunk minden észrevételt, amely segíthet bennünket abban, hogy jobban megértsük az Ön ittlétének tapasztalatait.” Megközelítőleg 73%-uk pár mondat, bizonyos esetekben egy-két bekezdés lejegyzésével készségesen reagált kérésünkre. E bőség és gazdagság lehetővé teszi, hogy tanulmányunk számos vendég megjegyzését idézze, amivel illusztráljuk, illetve kiegészítjük a bemutatott eredményeket.

A továbbiakban a felmérés eredményeit – alapvetően a vendégek észrevételein keresztül – a következő címszavak mentén ismertetjük: 1. A monostor felkereséséhez vezető motivációk, 2. A monostorban eltöltött idő során szerzett tapasztalatok, 3. A monostorban eltöltött idő hatásai.

A monostor felkereséséhez vezető motivációk

A kutatás ötfokú skálán harminc olyan motivációt tesztelt, amelyek hozzájárulhattak a vendégház felkereséséhez. Ezek közül a legnépszerűbbek az alábbiak voltak: „alkalom csendes pillanatok megélésére” (90%), „ez hozzátartozik a lelkiségemhez” (84%), „alkalom a meditációra” (84%). A legritkábban pedig az alábbi meghatározásokat választották: „találkozás egy szerzetessel” (39%), „nagyon jó dolgokkal foglalkozhatok” (37%), „imádság a szükséglet szenvedőkért” (36%), „úgy érezhetem, hogy egy közösség része vagyok” (36%), továbbá „nem kell senkiért felelősséget vállalnom” (32%).

A felsorolt szempontokon elvégzett faktoranalízis négy faktor jelenlétét mutatta ki. Szabadon fogalmazva a faktoranalízis egész egyszerűen egy statisztikai módszer, amely az egyes változókat – egy rejtett struktúrának megfelelően – redukálja és csoportosítja. Az első faktorhoz, amelyet „spiritualitásnak” nevezünk, hat motiváció sorolható, úgymint „ez hozzátartozik a lelkiségemhez” vagy „a hitem elmélyítése”. A második faktor a „szépség”, amely hét megállapításból tevődik össze, mint például „egy csodálatos hely felfedezése”, „a szerzetesek életének varázsa”. A harmadik faktor a „kompatibilitás” hat ismérvet ötvöz, úgymint „egy probléma megoldásának lehetősége” vagy „alkalom arra, hogy számot vessek az életemmel”. Az utolsó faktor, a „távollét” öt elemből áll, köztük találjuk a következőket: „alkalom csendes pillanatok megélésére”, „pihenési lehetőség”. A „távollét” és a „kompatibilitás” párhuzamba állíthatók a helyreállító környezetek ART szerint meghatározott megfelelő sajátosságaival. Úgy tűnik, a „szépség” a hely „varázsának” és a „tágasságnak” az elegye. Végül a „spiritualitás” egy új dimenziót képvisel. Röviden, a faktoranalízis megerősítette annak a négy sajátosságnak a jelenlétét, amelyek általában a helyreállító környezethez kötődnek, és alkalmassak a mentális fáradtság megszüntetésére.

Spiritualitás

A „spiritualitás” faktor egészen pontosan az alábbi motivációkból tevődik össze: 1. „ez hozzátartozik a lelkiségemhez”, 2. „lelki töltkezés”, 3. „a hitem elmélyítése”, 4. „imádságnak szentelt idő”, 5. „lehetőség, hogy átérezzem Isten jelenlétét”, 6. „alkalom a meditációra”.

Több észrevétel Isten jelenlétére vonatkozott. Különösen is egy 46 éves vendég állapította meg, hogy közel érezte magát Istenhez: „A monostor felkeresése annyit tesz, mint lassabb ritmus szerint élni, és Isten karjaiban megpihenni.” Egy 33 éves eladó lelki közösséget keresett teremtőjével: „Az apátságban töltött idő segít új megvilágításba helyezni az életemet. Érzem, hogy fokozatosan eggyé válok Istennel.”

Egy 22 éves klerikus csupán arra vágyott, hogy találkozzon Istennel: „Távol a világ zajától elidőzni atyámnál (az én igazi Atyám-

nál)...” Egy 70 éves pap, gazdag lelkigyakorlatos tapasztalattal a háta mögött, megállapította: „Békére, nyugalomra és imádságra találok; szeretek a szerzetesekkel imádkozni. Ebben a szép környezetben közel érzem magam Istenhez.” Végül egy 40 éves sekrestyés a csendben ismerte fel Isten jelenlétét: „...látjuk Őt az imádságban, és érezzük a jelenlétét a monostor minden szegletében, az események, az istentisztelet és az étkezések során, a természetben és a szerzetesek vendégszeretében. Krisztus arca mindenhol jelen van...”

Egy másik, 50 éves pap szándékosan olyan miliót választott, ahol aktívan keresheti az isteni jelenlétet, hogy felajánlja Istennek papként végzett tevékenységét: „Ma azért vagyok itt, hogy új szolgálatot ajánljak fel az Egyháznak. Az Úr elé helyezem vágyaimat és félelmeimet. Egyszerűen azért jöttem, hogy felajánljam ezt az áldozatot. Nem éppen erről szól egy monostor: egy hely, ahol felajánljuk magunkat Istennek?”

A következő 42 éves technikus motivációi között vitathatatlanul helyet kapott az, hogy a szentségek vétele által hitét elmélyítse: „Azért szeretek a monostorba látogatni, hogy meggyónjam a vétkeimet. Még ha előre fel is készülök, ez a hely megkönnyíti számomra a visszaemlékezést és a lelkiismeret-vizsgálatot. Saját egyensúlyom, főként pedig keresztény életem szempontjából fontosnak tartom ezt a szentséget.” Egy nyugdíj előtt álló szakács arra vágyott, hogy megújítsa lelkiéletét és elmélyüljön hitében. Éppen ezért imádkozott, meditált és hálát adott a kapott kegyelmekért: „Boldog vagyok, hogy évente eljöhettek, hogy az isteni Mester közelében lelkileg megújuljak, és hogy hálát adjak neki minden eddig kapott kegyelemért. Hogy köszönetet mondjak mindazért, amin át kellett mennem annak érdekében, hogy így megtanuljak növekedni, megbocsátani és másokat szeretni.”

Szépség

A „szépség” faktor a következő elemekből áll: 1. „egy csodálatos hely felfedezése”, 2. „a szerzetesek életének varázsa”, 3. „úgy érezhetem, hogy egy közösség része vagyok”, 4. „természetközelség”, 5. „gregorián ének hallgatása”, 6. „az apátság szépségének megcsodálása”, 7. „nagyon jó dolgokkal foglalkozhatok”.

Akadtt néhány témába vágó megjegyzés. Egy 50 éves tanár például csodálatos tapasztalatként élte meg az apátságban töltött időt, amely során rátalált egyfajta misztériumra: „Ittlétem során nem akartam mindent megérteni. Megengedtem magamnak, hogy elébe menjek és megnyíljak a misztériumnak.”

Egy 76 éves, szerzetesközösségben élő pap arról írt, ami a monasztikus életben a leginkább megérintette, nevezetesen a csend, a gregorián ének, a magukba mélyedten sétáló szerzetesek, az apátság szépsége: „Higgadt viselkedésükkel megtanítottak arra, hogy hallgatni valóban arany. Sietségtől mentes békéjük, énekük és imá-

juk egyáltalán nem monoton vagy zavaró. Éppen ellenkezőleg, hozzáállásuk azt sugározza, hogy semmi értelme a rohanásnak.”

A monasztikus élet varázsa sokszor a vendégszeretet eredménye. Egy 50 éves tanácsadó írta: „A szerzeteseknek az a képessége, hogy minden világi problémát elfogadnak, szinte nélkülözhetetlené teszi társadalmi szerepvállalásukat.” A monostort első ízben felkereső munkanélküli hasonlóképpen a monasztikus élet vendégszeretettől áradó varázsára gondolt: „A kiengesztelődés szentségének vételekor találkoztam egy szerzetessel, aki segített megértenem, mit kér tőlem az Isten. A szavai számomra sokat jelentettek. A szerzetesi ebédlőben elköltött étkezések mélyen megérintettek. Úgy éreztem, hogy Isten vendégül látott és karjaiba zárt engem.”

Egy nyolcvanas éveiben járó szerzetes számára, aki pályája nagy részét akadémiai körökben töltötte, a helyreállító környezet olyan hely, ahol gregorián éneket lehet hallani: „Öröm volt a latin zsolnárokat hallgatni. Már el is felejtettem, mennyivel szebben hangzanak ezen a nyelven.” Egy ötvenes éveiben járó professzor földi paradicsomnak látta a monostort: „A monostor felkeresése lehetővé tette, hogy békére találjak. Sőt, Krisztussal való kapcsolatomban is segítségemre volt. Boldogságom időnként olyan erős, hogy a teljesség érzése kerít hatalmába.”

Kompatibilitás

A „kompatibilitás” faktor hat dolgot foglal magában: 1. „egy probléma megoldásának lehetősége”, 2. „alkalmas idő fontos döntések meghozatalára”, 3. „alkalom arra, hogy számot vessek az életemmel”, 4. „lehetőség önmagam mélyebb megismerésére”, 5. „szabadulás a stressztől”, és 6. „Isten segítségül hívása”.

Döntések meghozásához koncentráció és magány szükséges. Vannak, akiket a monasztikus környezet reflektáltsághoz vezet, ami nehéz választásokhoz gyakran elengedhetetlen. Időnként akad egy-egy idősebb férfi, aki szeretné átgondolni házassága állapotát: „Sok problémával szembesülök a házasságomban, és döntést kell hoznom.” Egy 47 éves férfit a családi nehézségek számos kérdés elé állítottak: „Ide menekültem, hogy megszabaduljak a családi önkényuralomtól. Térre és békére van szükségem, hogy meghozzak egy fontos döntést. Új megvilágításba kell helyeznem bizonyos dolgokat.”

Egy 52 éves tanárnak kései hivatását kellett átgondolnia: „Terveim szerint októberben felvételemet kérem a szemináriumba. Tizenkét éves hitoktatói tapasztalattal és kétéves gondolkodás után, amely során lelki vezetőm segített, végül is elköteleztem magam.” Egy huszonéves fiatal hasonlóképpen megfontolt döntést hozott a monasztikus élet mellett: „Alapvetően az a cél vezérel, hogy felfedezzem a bencés fogadalomhoz vezető utat.” Egy pasztorális szolgálatban álló 58 éves műszaki szakember, tizenkét éve visszatérő vendég, újra tisztázni kívánta belső motivációit: „Évek óta az egyház

szolgálatában állok. Időnként szükségem van egy kis visszavonulásra, hogy tudatosítsam, szerény hozzájárulásom nem a saját dicsőségemre, hanem Isten dicsőségére válik.” Nyomasztó munkahelyi környezete miatt egy 45 éves vendég szükségesnek látta, hogy ott hagyja állását és újragondolja az életét: „Mivel munkanélküli vagyok, ez számomra egy speciális látogatás. Nem könnyű egy állást 30 év után felmondani. Én megtettem, mert boldogtalan voltam. A monostor felkeresése segít, hogy összpontosítsak, és egy másik munka után nézsek, ahol reményeim szerint sokkal jobban fogom érezni magam.” Egy 31 éves segédmunkás azért jött, hogy átgondolja a viselkedését, és ennek megfelelően cselekedjen: „Átgondolni az életemet. Mit kezdjek a baklövésekkel teli életemmel? Meg tudok-e bocsátani önmagamnak? El kell-e szigetelődnöm? Ez most a gondolkodás és a döntések ideje.”

Egy 50 fölötti ügyintéző arra készült, hogy tartós és jelentős változtatásokat visz végbe az életében. Az olvasás, a beszélgetés és a reflexió segített saját helyzete értékelésében: „Amikor a monostorba jövök, időt szakítok arra, hogy egy szerzetessel találkozzam, és egyet olvassak. Ez segít jobban megtervezni, amit csinálok... Egyre inkább úgy látom, hogy az ittléteim hatása nem túl látványos, de annál tartósabb. Már nem az életem egy-egy szelete változik meg, hanem az egész életem.” Volt, aki egész egyszerűen századunk betegségének ellenszerét kereste: „Az a célom, hogy megragadjam a jelen pillanatot és békére leljek.” Van, aki 25 éve jár vissza, folyton a modern élet sosem szűnő stresszének gyógymódját keresve, ahogy ez a hatvanas éveiben járó ingatlanügynök is: „Mintegy 25 évvel ezelőtt azért jöttem ide, mert éppen elvesztettem az állásomat.”

Távollét

Végül, a „távollét” faktor az alábbi motivációkat ötvözi: 1. „alkalom csendes pillanatok megélésére”, 2. „pihenési lehetőség”, 3. „kilépés a nyugtalanság és izgatottság világából”, 4. „itt biztosított a szemlélődés légköre”, 5. „időt szánok magamra”. Egy egészségügyi kutató rádöbbsent arra, hogy milyen sok jó származik a csendből: „Amikor megtudtam valakiről, hogy Tibetbe utazik, azon tűnődtem, vajon ismeri-e ezt az apátságot. Számomra ez egy páratlan környezet. Jól emlékszem az első ittlétemre. Megdöbbsentett a szobám csendje. Két órán át mást sem csináltam, mint a csendre figyeltem.” A meditatív légkör különösen egy negyvenes éveiben járó tanárra volt hatással: „Augusztusban szoktam felkeresni a monostort az egyedüllétért és az apátság szépségeért. Szokásommá vált, hogy a születésnapom környékén, a vakációm idején minden évben idelátogatok.”

Egy másik mérnök első látogatásakor úgy érezte, az apátság alkalmas hely, hogy testileg-lelkileg kipihenje magát: „Azért jöttem, hogy megszabaduljak a több hónapos stressztől, ami egy komoly házassági probléma miatt nyomaszt. Másrészt azért, hogy rátaláljak Isten jelenlétére az életemben.”

Egyesek olyan helynek látják az apátságot, ahol elszakadhatnak a világtól. Egy ötven felé járó műszerész írta: „Szeretnék pihenni, és megszabadulni néhány hirtelen támadt nehézségtől. Nagyszerű dolog, hogy most már van egy menedékem.” Hasonló helyzetbe került egy közismert személy is, aki szükségét érezte, hogy a világtól elvonulva elgondolkodjon az életén: „Az apátság számomra egy selyemgubó, ahol biztonságban érzem magam. Közéleti személyiség vagyok, itt viszont észrevétlen maradhatok. Jövetelemnek jól meghatározott célja volt. Irányváltás a szakmai életemben. Itt minden adott az egyedüllélhez, ami szükséges ahhoz, hogy jól válasszak.”

A monostorban eltöltött idő során szerzett tapasztalatok

A bencés monostorok vendégei szabadon megválaszthatják, mivel töltik idejüket. Részt vehetnek például a közösség imádságain, de akár az egyéni imádságnak is szentelhetik idejüket. Sokan inkább olvasnak vagy írnak. A Szentmise látogatása (72%), továbbá a pihenés (70%) és a meditáció (68%) a legáltalánosabb. Sokan vesznek részt a szerzetesek imaóráin, például a Vesperásokon (65%). A reggel 5-kor énekelt Vigília ugyanakkor csak keveseket vonz (15%). Kevésbé látogatott a rózsafüzér imádság (16%) és a kétkezi munka (8%).

Kutatásunk során összegyűjtöttük a kötelező csendre, a vendégfogadásra és az étkezésekre vonatkozó véleményeket. A szerzetesek vendégszeretete sok vendéget (89%) megérintett. Amikor egy munkanélküli férfi először kereste fel a monostort, feltétlen elfogadást tapasztalt: „Anyagi helyzetemet ismerve is befogadtak engem.” Egy hat éve rendszeresen visszatérő ács kifejezte, milyen mély hálát érez az egyik szerzetes szavai iránt: „Azt mondta, sose gondoljam, hogy nem jöhetek, hiszen a szerzeteseknek kötelességük úgy fogadni vendégeiket, mint magát az Urat. Ez a megjegyzés segített, hogy Isten gyermekének érezzem magam.”

Egy 63 éves ügyvéd a bencés vendégszeretettől indítatva úgy érezte, hogy azt neki magának is gyakorolnia kell: „Amikor az apátságba jövök, minden korlátozás és feltétel nélkül tapasztalom meg a vendégszeretetet. Krisztus arra hív engem, hogy én is ugyanígy tegyek mindenkivel, akivel egy-egy nap folyamán találkozom.”

A többség (88%) számára egyszerű volt a monostor csendjének megtartása. 51% úgy látta, elegendő információt kapott a szerzetes-életéről. A vendégek továbbá szívesebben étkeztek a szerzetesekkel (73%), mint a vendégház ebédlőjében (25%). Kevesen érdeklődtek más vendégek problémái iránt (22%) és beszélgettek el egymással (16%). Ennek kapcsán jegyzi meg George Hillery, hogy a vendégek nem igazán keresik a találkozási lehetőségeket, sokkal inkább a csendet és a békességet.

Néhányan viszont egy-egy közeli rokonnal érkeznek. Egy nyugdíjas apa például fiával együtt tartózkodott az apátságban. A sokféle időtöltési lehetőség helyett az apa és fia közötti beszélgetések váltak számukra jelentőssé: „Amikor 15 éve először kerestem fel az apát-

ságot, sikerült elhatároznom, hogy leszokom az alkohorról. Mostanában sokszor a 33 éves fiammal együtt jövök. Ez nagy segítség a mi feszült kapcsolatunkban.” A szerzetesi napirendhez való igazodás nem okoz komoly gondot. Sőt, sokaknak ez már az első napon sikerül (71%), s csupán 2%-nak jelent nehézséget az alkalmazkodás.

Többen megirigyelték a szerzetesek életstílusát (24%). A napjainkban ritkaságszámba menő szerzetesélet egyre inkább kuriózum. Akik először látogatnak el egy monostorba, azok esetében ezt az érdeklődést a kultúr turizmus is táplálhatja. A hosszan időző vendégek ellenben idealizálhatják ezt az életmódot, amely emberi és spirituális szempontból is kivételes. A szerzetesek munkára és imádságra alapozott egzisztenciája viszont ellensúlyozza mindezeket a veszélyeket. A szikár monasztikus élet bizonyos értelemben olyan, mint egy szavak nélküli prédikáció!

Közös imádság

Első lelkigyakorlatán egy pedagógus felfedezte az imaórák liturgiájának jótékony hatásait: „Miután rávettem magam, hogy amikor csak lehet, részt vegyek az imaórákon, sikerült megerősítenem a hitemet önmagamban és Istenben. Nehézségek árán, de túl tudtam tenni magam a barátnőmmel való fájdalmas szakításon. Tudatosítottam magamban, hogy az élet nem ért véget, sőt, csak most kezdődik.” Egy számítástechnikai szakember otthonosan érezte magát a közös imádságon: „Olvasni és gondolkodni akartam, anélkül, hogy részt vennék az imaórákon. Miután viszont elmentem a Vesperásra, hogy megnézzem, milyen is az, az ének annyira megtetszett, hogy ettől fogva naponta többször is eljártam. Meglepő! Hiszen meg vagyok ugyan keresztelve, de nem vagyok hívó.”

Egy 60 fölötti író értékes gondolatokat jegyzett le a szerzetesi zsolozsmáról, amelyet hűségesen látogatott, így az ő napirendjében fontos helyet kapott: „Végeztem már csendes, meditatív lelkigyakorlatot, de a mostani itt tartózkodásom tűnik a leggyümölcsözőbbnek. A zsolozsma mindennapos gyakorlata kreatívvá, pihentetővé és fegyelmezetté tette az itt töltött időt.” Az apátság egyik visszatérő vendége, egy 55 éves edző megállapította, hogy az imaórák adják az értékes napok tartóoszlopát. Nagy belső vívódások idején ezek táplálják gondolatainkat és imádságunkat: „A zsolozsma ritmusában Istennel együtt időzöm. Szeretem a szerzetesek imádságra, munkára, pihenésre és elmélkedésre időt szakító életmódját. Amikor változtatok az életemen, azt mindig meg kell osztanom egy szerzetessel.”

Egyéni imádság

Egy gyakran visszatérő vendég elhatározta, hogy a monostorban tett látogatását meditációval kezdi a vendégek imatermében: „Az imate-

rem felkeresése megerősítette kapcsolatomat Jézussal. Egyedül Istennel lenni, ameddig csak lehet; anélkül, hogy telefonhívások vagy más gondok megzavarnák ezt a szent kapcsolatot." Egy monostorban még nem járt fiatal egyetemista fokozatosan átadta magát a befelé fordulás és a szemlélődés szükségletének: „Nagyra értékelem azt a szabadságot és békét, ami a monostorban tett látogatásomat övezi. Ittlétem során nagyrészt csak úgy voltam és szemlélődtem. Azért jöttem, hogy egy pihentető szünet erejéig kiszakadjak az igencsak nyomasztó és felszínes környezetemből.”

Egy doktori fokozattal rendelkező nyugalmazott köztisztviselő, miközben a buddhista meditációnak szentelte magát, kapcsolatot keresett a katolikus hagyománnyal: „Bár továbbra is kereszténynek tartottam magam, 1985-ben szakítottam a katolikus gyakorlattal, és buzgó buddhistává váltam. Thomas Merton tanítását követve kapcsolatot keresek a kereszténység és a buddhizmus között.” Végül álljon itt egy idősödő pap tanúságtétele, amely jól ötvözi a monostorban szerzett tapasztalatok sokszínűségét: „A szerzetesek életében részt venni kegyelem... Ez a csend, a szemlélődés és az imádság ideje... Fölfedezem, milyen nagy dolgot tett velem az Úr. Újra fölfedezem papi hivatásom szépségét. Imádkozom plébániám híveiért. Időnként lelkileg megvilágosodom. Számat vetek az életemmel.”

A monostorban eltöltött idő hatásai

A monostorban eltöltött idő hatásait pozitív és negatív jelzőkkel mértük. A pozitív jelzők a legmagasabb, a negatívak a legalacsonyabb értékeknek feleltek meg. A pozitív jelzők között szerepelt a „nyugodt” (85%), a „pozitív” (84%) és a „kipihent” (81%); a negatívak között a „zaklatott” (7%), a „szétszórt” (4%) és az „ingerült” (2%). Hillery megállapítja, hogy a vendégek által érzékelt hatás többnyire nem merül ki a békességben, hanem hozzátartozik a szeretet is. Szerinte a monostorok missziója az, hogy Isten feltétel nélküli szeretetét sugározzák a világra. Az elégedettség átlagos szintje magas volt (96%). Ez az eredmény önmagáért beszél, és megerősíti az elmúlt évtizedek számos vendégének tanúságtételét.

A csendes napok hatása olyan fontosnak tűnik, hogy következményeit még jóval a hazatérést követően is érzékelték (89%). Még közeli rokonaik is szóvá tették a bekövetkezett pozitív változásokat. Közel 47% azonosulni tudott az alábbi állítással: „Egy Önhöz közel álló személy megjegyezte, hogy a monostor felkeresése óta derűsebbnek tűnik.” A visszatérő vendégek általában úgy ítélték meg, hogy a monostor derűvel és békével ajándékozta meg őket (90%). A vendégeknek a monostorban töltött idő hatásaira vonatkozó megjegyzései rendkívül sokfélék. Egy szellemi munkakörben dolgozó például 17 éves tapasztalata tükrében olyan helynek látta a monostort, ahová azért jön az ember, hogy belső világosságra találjon: „Elvonultságom idővel olyaná vált, mint egy lámpás. Egy bennünk lévő lámpás, amely bevilágítja az utunkat. Egy fényforrás, egy biztos

pont.” Egy 33 éves postás is a lámpás metaforájával fejezte ki tapasztalatait: „Az apátság mostantól fogva fényforrás az életemben. Ha majd háborog a tenger, bizalommal fordulok Jézushoz, hogy csendesítse le a szeleket, ahogyan azt életében is tette.”

Egy nyugalmazott matematikaprofesszor számára a monostorban eltöltött napok adták meg a nehézségek elviseléséhez szükséges bátorságot: „Pihenten hagyom el a monostort, és felkészültem rá, hogy folytassam a feleségemnél tett látogatásaimat. Lassan hét éve kórházban fekszik, Alzheimer-kórban szenved. Részt vettem az imaórákon, ahol nagy békességre leltem.” Egy üzletkötő – aki bár 15 éve látogatja a monostort, önmagát mégis nem gyakorló katolikusnak nevezi – elmondta, hogy a dolgok átgondolására fordított idő során mindig nagy békességre talál: „Nem vagyok gyakorló katolikus. Ugyanakkor eljárók a monostorba, hogy felfrissüljek. Az évek folyamán itt már több gondomra is megoldást találtam. Feloldozást nyertem egy atyánál... békét keresek... a Matutinumot nem számítva minden liturgián részt veszek.”

Első látogatását követően egy 43 éves menedzser azt hangsúlyozta, hogy mennyire könnyebben tud most önmagával szembenézni: „A monostor a meditáció és az elmélyülés par excellence helye. Én most egy terápián veszek részt, igen nehéz helyzetben vagyok. Az imaórák, a vendéglátás minősége és az apátság szépsége sokat segített, hogy összeszedjem magam és megértsem, mi az Isten szándéka velem.” Az apátságban tett látogatásai során egy egyetemi oktató felfedezte a csend és a kontempláció jótékony hatásait: „Itt léteim során rájöttem, mennyire fontos a csend ahhoz, hogy lelki életemben előrehaladjak. Ez a kontempláció szükséges feltétele.” Egy doktori fokozattal rendelkező közalkalmazott is felismerte a csend értékét: „Az apátság csendje hosszú ideje segíti a lélekbúvárokodásomat. A csend valóban lehetővé teszi, hogy a tudattalan a tudat szintjére emelkedjen, ahogy a tó mélyén lévő kis légbuborékok is megtalálják az utat a víztükör felé.”

Ugyanakkor a csend természetét illetően ne áltassuk magunkat! Első látogatását követően egy grafikus arról számolt be, hogy – kétségtelen értékei ellenére – a csend ijesztő is lehet: „Ha nem ismered a csendet, akkor mindig félelemmel tölt el. Ahogy engem is. Istennel találkozni olyan, mint meglátni önmagad úgy, ahogy vagy. Néhány nap után a csend sokkal értékelhetőbbé válik.” Amikor első ízben kereste fel az apátságot, egy 50 éves üzletkötő megpróbáltatásokon átesve erősödött meg a hitében: „Kétségek között érkeztem, más vallásra akartam áttérni. Az első imaórán viszont választ kaptam. Nem kell mást vallást keresnem. Most már közel érzem magam Istenhez. Az itt eltöltött idő megszilárdította a hitemet.”

Egy fiatal mosogató egyrészt kipihente magát, másrészt tudatosodott benne, hogy az élet mulandó, ezért most kell cselekednünk: „Testileg-lelkileg felfrissültem. De ami fontosabb, hogy megértettem: a boldogsághoz az kell, hogy a jelenben éljek. Azért kaptunk

időt, hogy szeressük felebarátjainkat.” Egy lelki vezető, aki gyakran időzik az apátságban, a monostorban nyert felfrissülésről írt: „Csatlódottan érkeztem. Régóta nem imádkoztam. Egy könyvet olvasva megvilágosodtam. Rájöttem, hogy Isten vár a bűnösre, hogy örül, ha ránk talál..., ekkor békét és szabadságot éreztem. Mivel Isten semmiségemben is szeret engem, így én is szerethetem magamat. Mindössze négy nap alatt is gyökeres változáson mentem keresztül!” Végül egy gépész, aki megoldást talált egy fontos problémájára: „Kezdetben zaklatott voltam. Amikor egy figyelmes szeretettel találkoztam, segített választ találni egy régóta nyomasztó problémámra.”

Összegzés

Összegezve, az apátság vendégei 30 és 59 év közöttiek, házások vagy élettársi kapcsolatban élők voltak, egyetemi diplomával rendelkeztek. Átlagosan háromnapos tartózkodásukra többnyire egyedül jöttek. Bár a többség jó közérzettel érkezett, valójában voltak, akik különféle személyes problémákkal küzdöttek a megelőző hónapokban. Egyesek gyakran panaszkodtak arra, hogy sok a dolguk, munkájuk kimerítette őket, vagy a világ helyzete miatt aggódtak. Motivációként leggyakrabban a meditációval és a csenddel kapcsolatos indokokkal találkoztunk, de sokan megemlézték azt is, hogy a monostorban eltöltött idő gazdagította a lelki életüket. A legritkábban említett okok között a szerzetesekkel való találkozás, az értékes dolgokkal foglalkozás, a közeli rokonokért mondott ima és a másokért viselt felelősség hiánya szerepelt.

Ezek az eredmények megerősítik, hogy a monostor számos vendég számára helyreállító környezet. A monostorban gyakorolt – egyéni és közösségi – tevékenységek elsődlegesen vallásos természetűek. Sokan részt vettek a liturgikus alkalmakon, különösen a Szentmisén és az imaórák liturgiáján. Az egyéni meditáció természetesen igen népszerű volt. Az egy sor jelzõt felkínáló értékelés során több vendég arról számolt be, hogy a monostorban eltöltött idő jelentős hatást gyakorolt rájuk. Mi több, a pozitív jelzők kapták a legmagasabb, a negatívak pedig a legalacsonyabb átlagos értékeket. A legfontosabb kedvező hatás az oldottság és a béke; a vendégek elégedettsége különösen magas szintet ért el.

Úgy tűnik, a vendégek tartalmasan töltötték el az apátságban idejüket, hiszen annak hatásait jóval hazatérésük után is érzékelték. A közeli rokonok meg is jegyezték a bekövetkezett kedvező változásokat. Ott tartózkodásuk alatt többen kérték, hogy találkozhassanak egy szerzetessel. A vendégek első és ezt követő látogatásainak oka többnyire lelki természetű. A monostorok vendégfogadására vonatkozó tanulmányok hiányosságai miatt mindenképpen érdemes volna megismételni a kutatást egy eltérő, egy másik szerzetesi vendégház férfiakat és nőket is magában foglaló mintáján. Manapság sokan kutatnak hiteles lelki tapasztalatok után, a vendégfoga-

dóknak ezért képesnek kell lenniük arra, hogy e jogos igénynek megfeleljenek. Következésképpen fontos, hogy megértsük a mai monostorok kapuin kopogtatók mély lelki szükségleteit. A Regula szellemisége és értékei a vendégek szükségleteinek alaposabb megismerése révén érvényesülhetnek napjainkban is.

(Gérecz Imre fordítása)